

Οι ώρες διδασκαλίας στο μάθημα των Θρησκευτικών (Β' και Γ' Λυκείου)

Του κ. Σωκράτη Κοσμίδη, Γενικού Γραμματέα
του Υπουργικού Συμβουλίου,
Δικηγόρου Πειραιώς σε αναστολή

1. Ο Υπουργός Παιδείας, με την υπαρ. Γ2/6953/28-11-97 κανονιστική απόφαση του (ΦΕΚ 1057/1-12-97, τ. Β'), μεταξύ των άλλων, προέβλεψε ότι το μάθημα των Θρησκευτικών θα διδάσκεται εφεξής στις τάξεις Β' και Γ' Λυκείου, μία ώρα την εβδομάδα. Ελληνίς Ορθόδοξος Χριστιανή, ασχούσα τη γονική μέριμνα επί της ανηλίκου θυγατρός της, μαθήτριας της Β' Λυκείου, προσέφυγε στο Συμβούλιο της Επικρατείας, ζητώντας ακύρωση της παραπάνω απόφασης, κατά το μέρος που ορίζει τις ώρες διδασκαλίας των Θρησκευτικών.

Το ΣΤ' Τμήμα του ΣτΕ, προεδρευόμενο από τον Αντιπρόεδρο κ. Μαρίνο, σε χρόνο ρεκόρ έξι μηνών από τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης ως τη δημοσίευση της υπαρ. 2176/26-5-98 απόφασης του, ακύρωσε την υπουργική απόφαση, θεωρώντας ότι ο αριθμός ωρών διδασκαλίας των Θρησκευτικών, όπως ορίσθηκε, δεν αποτελεί, κατά τα δεδομένα της κοινής πείρας και ενόψει του ειδικού σκοπού, στον οποίο αποβλέπουν οι διατάξεις των άρθρων 3,13 και 16 παρ. 2 του Συντάγματος, τον υπ' αυτών απαιτούμενο «ικανό» αριθμό ωρών

διδασκαλίας. Με άλλα λόγια, η ρύθμιση της κανονιστικής υπουργικής απόφασης κρίθηκε αντίθετη στις προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις. Στην απόφαση μειοψήφησε ένας Πάρεδρος που δήχθηκε ότι ο «καθορισμός του αριθμού των ωρών διδασκαλίας των Θρησκευτικών σε κάθε τάξη ανήκει στην ουσιαστική εκτίμηση της Διοίκησης, η οποία πάντως υποχρεούται να ορίσει έναν αριθμό ωρών για το σύνολο των δύο κύκλων (Γυμνάσιο και Λύκειο) της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης». Η υπόθεση αυτή αποτελεί, κατά τη γνώμη μου, σχολικό παρα-

δειγμα παραπομπής στην Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, λόγω της μείζονος και γενικότερης σημασίας της, πράγμα που ούτε καν ζητήθηκε.

2. Επί της ουσίας, θεωρώ εσφαλμένη την άποψη της πλειοψηφίας του Τμήματος διότι:

α) Υποκαθιστά τη Δικαιοσύνη στο έργο του νομοθέτη και της Διοίκησης που δρώ κανονιστικά, εφόσον η κανονιστική ρύθμιση δεν υπερβαίνει ορισμένα ακραία όρια που απορρέουν από το Σύνταγμα. Στην προκειμένη περίπτωση, τέτοια υπέρβαση θα συνιστούσε η παντελής απουσία της διδασκαλίας των Θρησκευτικών σε δύο ή και σε μία τάξη του Λυκείου ή ο περιορισμός της π.χ. σε μία ώρα το μήνα.

β) Δεν λαμβάνει υπόψη το συνολικό αριθμό ωρών διδασκαλίας των Θρησκευτικών και στους δύο κύκλους (Γυμνάσιο - Λύκειο), που συνολικά αποτελεί τον απαιτούμενο από το Σύνταγμα «ικανό» αριθμό ωρών διδασκαλίας. Άλλωστε, η Θρησκευτική συνείδηση διαπλάσσεται περισσότερο στις μικρότερες τάξεις, δηλ. στο Γυμνάσιο, το οποίο είναι μέρος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

γ) Παραγνωρίζει εντελώς τις ανάγκες ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού προγράμματος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στην οποία ο κύκλος των γνωστικών αντικειμένων διευρύνεται καθημερινά και την εξ αυτού του λόγου ανάγκη ορθολογικής ισορροπίας ανάμεσα στα επί μέρους μαθήματα, χάριν της πληρέστερης γενικής παιδείας των μαθητών, οι οποίοι και δεν πρέπει να εξουθενώνονται.

δ) Η αύξηση των ωρών διδασκαλίας των Θρησκευτικών οδηγεί σε μείωση των ωρών διδασκαλίας άλλων βασικών μαθημάτων, που αποσκοπούν με τη σειρά τους στην ηθική, πνευματική επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, καθώς και στην ανάπτυξη της εθνικής συνείδησής τους, όπως απαιτεί η ίδια διάταξη του άρθρου 16 παρ. 2 Σ.

3. Οι εναλλακτικές λύσεις συμμόρφωσης στην απόφαση του ΣτΕ ήταν, είτε η αύξηση του χρόνου διδασκαλίας κατά 1-2 ώρες το μήνα στις τάξεις Β' και Γ' Λυκείου, είτε η αύξηση των ωρών στο Γυμνάσιο, ώστε ο συνολικός χρόνος να κρίνεται «ικανός». Προκρίθηκε τελικά η αύξηση των ωρών διδασκαλίας σε δύο ώρες, χωρίς μείωση άλλων μαθημάτων, σε βάρος του ελεύθερου χρόνου των μαθητών.

Εύλογα αναρωτιέται κανείς τι θα συμβεί αν κάποιος άλλος Έλληνας πολίτης, εθνικόφρων ή αρχαιολάτρης, ζητήσει ακύρωση της κανονιστικής πράξης κατά το μέρος που προβλέπει μη ικανό κατ' αυτόν αριθμό ωρών διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών ή της ελληνικής ιστορίας και κάποια πλειοψηφία τμήματος του ΣτΕ τον δικαιώσει.

Εν κατακλείδι, οι δικαστικοί σχηματισμοί νομοποιούνται να κρίνουν αρνητικά τη συνταγματικότητα πράξεων της νομοποιημένης δημοκρατικής και εκτελεστικής εξουσίας σε ακραίες και πρόδηλες περιπτώσεις.

Εν αμφιβολία, δηλ. στη γκρίζα ζώνη, οι περιπτώσεις πρέπει να κρίνονται υπέρ της συνταγματικότητας. Αλλιώς, ως ανατιθέται σε δικαστές η εκπόνηση των αναλυτικών προγραμμάτων της διδασκαλίας

ΑΝΤΙΣΤΙΞΕΙΣ ...

Συνέχεια από την σελ. 2

αφιέρωμα (26.10.98) της Κυρ. Ελευθεροτυπίας - LE MONDE Diplomatique). Και ότι η κρίση της Ιαπωνικής οικονομίας οφείλεται στο γεγονός ότι εκεί, εκ παραδόσεως οι επιχειρήσεις διευθύνονται από οικογένειες που δεν είναι σε θέση να παίξουν το παιχνίδι της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας (J.M. Sylvestre ο.π. παραπομπή).

Με άλλα λόγια φαίνεται να δικαιώνεται τουλάχιστον εν μέρει η άποψη του Φ.Φ.

Ωστόσο στο βιβλίο δεν είδα να γίνεται λόγος για το κράτος - Πρόνοια. Και καθώς ο ανελέητος ανταγωνισμός της ελεύθερης αγοράς αποσκοπεί στην κατάκτηση περισσότερων οικονομικών εδαφών με μικρότερο κόστος, όλο και πιο πολύ οι κοινωνίες θα αντιμετωπίζουν προβλήματα ανεργίας αθλιότητας και εξασθλίωσης. Κάτι που η Ευρώπη αρχίζει να αντι-

λαμβάνεται και προσπαθεί μέσα από οικονομικούς μηχανισμούς (λ.χ. μείωση επιτοκίων) ν' αντιμετωπίσει. Αναμφίβολα η "Εμπιστοσύνη" είναι ένα ενδιαφέρον βιβλίο χωρίς να είναι «Ηθικά Νικομάχεια».

Έτσι κι αλλιώς η Δύση πήρε αυτά που ήθελε απ' τον Αριστοτέλη αφού τον ερμήνευσε όπως ήθελε. Ενδιαφέρον θα ήταν να διαβάσει κανείς το βιβλίο του N.Rosemberg «Πως πλούτισε η Δύση» αλλά και τα ταξειδιωτικά βιβλία των θαλασσοπόρων για να δει την ωμότητα και την αναλγησία των ανακαλύψεων και της μετέπειτα αποικιοκρατίας.

Υπάρχει πράγματι μια πλούσια Βιβλιογραφία για την συνενοχή και την εξέλιξη της (P. Αξελρόντ Εκδόσεις Καστανιάτη) οι Αμερικανοί συγγραφείς με επιστημονικό τρόπο αποδεικνύουν τα οφέλη της, με αλώτερο σκοπό την ικανοποίηση ατομικών συμφερόντων. Ούτε βέβαια

είναι ανεξήγητο πως σ' αυτές τις προηγμένες κοινωνίες θάλλει η οργανωμένη φιλανθρωπία ως απότοκη του πλούτου και της ανοιχτής ψαλλίδας...

Και τώρα ... Μπρέικ.

- Βρήκε την πόρτα του γραφείου ανοιχτή και τρέχοντας σχεδόν βολέυτηκε στην πολυθρόνα όπως μπόρεσε παρ' όλο που η τυρόπιτα που κρατούσε στο χεράκι του δεν έδειχνε να βιάζεται. Η τσιγγάνα μάνα του στάθηκε στο περβάζι της πόρτας με το βλέμμα στραμμένο στον πιτσιρικά της, παρά σε μένα. Όμως αυτός αδιαφορούσε για τα πάντα κι αρνήθηκε με εντελώς περιφρονητικό τρόπο το χαρτονόμισμα που τούδινα. Το βλέμμα του καρφωμένο στην τυρόπιτα του, που την γυρόφερνε. Κι αφού εντόπιζε το μέρος που έπρεπε να φάει κάρφωνε πάνω της τα δοντάκια του σά ράμφος.

Η Μεγαλοπρέπεια μιας μικρής - μεγάλης ευτυχίας.